

Anàlisi musical

L'anàlisi musical, en el batxillerat, és un àmbit d'estudi que consisteix en l'observació i l'examen detallat de l'obra musical i dels contextos en què es crea i s'interpreta, amb l'objectiu de comprendre els elements interns i externs, i les seves relacions, que la configuren com a discurs sonor amb propietats expressives, comunicatives i creatives.

La matèria d'anàlisi musical es desenvolupa a partir de la continuïtat dels aprenentatges musicals duts a terme en l'etapa d'educació secundària obligatòria. La visió globalitzadora i polièdrica de la matèria conjuntament amb la progressió lògica dels aprenentatges pel que fa a la seva estructuració en dos parts, permeten incidir en el tractament dels elements subjectius i psicològics de l'experiència perceptiva musical a través de la reflexió, l'autoobservació i la generalització dels propis processos. L'apropament analític ha de facilitar la reformulació de la qüestió inicial sobre què és allò que analitzem, quin és el seu ordre i funcionament, en una direcció que permeti a l'alumnat plantejar-se la qüestió de l'anàlisi també en els termes més elaborats i abstractes com ara què significa això per a mi? o per a nosaltres?, d'acord amb el nivell maduratiu que va assolint l'alumnat en el batxillerat.

La matèria l'anàlisi musical, d'acord amb les implicacions formatives del perfil de l'alumnat de la modalitat d'arts, ha de permetre un apropament a la música més reflexiu i vivencial, que desenvolupi les capacitats d'apreciació, d'escolta i formulació de judicis argumentats, que incentivi la mobilització d'actituds propositives i creatives, i promogui la sensibilització envers la sociabilitat, l'art i els seus valors.

Competències específiques de la matèria

La competència específica corresponent a l'anàlisi musical és la **competència artística i cultural**. El desenvolupament de l'escolta analítica habilita la **competència auditiva musical**, transversal al tractament dels continguts de la matèria, pel que fa a la capacitat de relacionar les parts amb el tot i al grau d'interès i atenció que determina la qualitat de l'experiència musical. L'apropament analític a l'obra musical, de cadascun dels elements que conflueixen en el tot musical i la visió global del producte, permet situar la comprensió de l'obra en un nivell de comprensió del fenomen profund i ric capaç de desenvolupar habilitats específiques com la **competència en la categorització dels fenòmens musicals**, ja siguin sons i audiovisuals, així com simbolitzats a partir de representacions gràfiques.

La **competència en l'elaboració de judicis i criteris en relació amb les músiques**, dins el marc de desenvolupament de l'actitud participativa en la vida cultural de l'entorn, és també un aspecte de les competències específiques de la matèria. Finalment, l'anàlisi musical, a partir de l'estudi dels processos psicològics que incideixen en la percepció i en la construcció dels aprenentatges implicats en les tasques analítiques realitzades, fomenta el desenvolupament de la **competència introspectiva i metacognitiva en relació a l'activitat musical**.

Contribució de la matèria a les competències generals del batxillerat

La matèria de l'anàlisi musical aporta coneixements, destreses i actituds que contribueixen al desenvolupament de les competències genèriques del batxillerat.

Atesa la importància de la comprensió dels elements de la informació que permeten la comunicació a través del discurs, sigui aquest verbal, gràfic o audiovisual, l'anàlisi musical contribueix al desenvolupament de la competència comunicativa des de diversos punts de vista. Cal tenir en compte en aquesta matèria el paper fonamental de l'argumentació crítica i el raonament, així com de la integració i interacció mútuament enriquidora dels llenguatges verbal i musical.

L'enfocament funcional de l'anàlisi musical té en compte les estretes relacions entre la música i els processos d'identitat social i cultural. Impregnar un valor de respecte per totes les músiques, antigues i modernes, occidentals o d'altres cultures, possibilita la transferència dels aprenentatges als contextos socioculturals quotidians en els que la música és present, contribuint al desenvolupament de la competència en el coneixement i interacció en el món.

Pel que fa a la competència en la gestió i el tractament de la informació, l'anàlisi musical participa en el seu desenvolupament perquè comporta la capacitat de distingir, trobar, reunir, categoritzar i seleccionar informacions de fonts diverses, entenent que aquestes no es limiten a la informació estrictament sonora i musical i l'ús dels mitjans per a la seva obtenció, inclosos els electrònics. Aquests desenvolupaments es complementen amb els de la competència digital, gràcies a la manipulació dels diferents programes i maquinari musical bàsic, el formats de so i d'audiovisual o les tècniques de tractament i gravació del so relacionats, entre altres, amb la producció de missatges musicals, audiovisuals i multimèdia.

L'anàlisi musical es relaciona directament amb la competència de recerca perquè implica la capacitat d'imaginar i triar projectes amb criteri propi i creativitat, desenvolupant opcions i plans amb responsabilitat, perseverança i una actitud plenament propositiva. Respecte de la competència interpersonal, l'anàlisi musical comporta la realització de tasques individuals i col·lectives que fan necessari el desenvolupament de l'empatia, l'assertivitat, i el foment d'actituds dialògiques, així com de les capacitats d'autoconeixement, autocrítica i autoreflexió.

Estructura dels continguts

Els continguts de la matèria s'estructuren en tres apartats en cada curs, amb continguts comuns en ambdós cursos.

En el primer curs, en l'apartat **Aproximacions al discurs musical**, s'inclouen aquells aspectes bàsics que permeten conèixer el funcionament de la música com ordenació dels elements musicals disponibles al voltant d'una idea, així com l'anàlisi del processos perceptius realitzats pels subjectes dins un context. En l'apartat **Elements, estructures, formes d'articulació i representació musical**, es fa un concreció més detallada dels aspectes formals i estructurals de obres estudiades i es posen en joc les diverses metodologies, estratègies d'aprenentatge i formats d'anàlisi musical tendents a la comprensió global del fet musical. En l'apartat **Dimensió pràctica de l'anàlisi musical** els continguts es tracten des de la perspectiva de la vessant aplicada, passant de l'èmfasi en la percepció a l'anàlisi

crítica i contextualitzada de l'expressió i la promoció de la iniciativa i l'autonomia en l'argumentació sobre les implicacions de la música com a fenomen social.

En el segon curs, en l'apartat **Estils, estètiques i generes musicals**, es desenvolupen els continguts referits als canvis estilístics musicals des d'una visió evolutiva de gèneres vocals i instrumentals de tradició culta i popular. En l'apartat **Les músiques contemporànies i del món en els seus contextos**, s'especifiquen els continguts relatius a les músiques contemporànies de consum massiu i de tradició popular, en el seu context de creació i recepció vinculats als mitjans de comunicació de masses. El darrer apartat correspon als continguts esmentats de primer curs, **Dimensió pràctica de l'anàlisi musical**.

Connexions amb altres matèries

Ateses les evidents connexions epistemològiques, l'anàlisi musical ha de ser un dels vèrtexs del triangle format conjuntament amb la matèria de història de la música i la dansa, i amb la matèria de llenguatge i pràctica musical.

Si bé el llenguatge i la pràctica musicals incideixen preferentment en l'aspecte interpretatiu i expressiu, i l'anàlisi en la vessant perceptiva i comprensiva, cal considerar la complementarietat no redundant d'ambdues matèries i vies d'aprenentatge, contemplant la pràctica musical mateixa com a objecte d'anàlisi i, a la inversa, el desenvolupament de l'anàlisi des de la seva implementació pràctica.

Pel que fa a la matèria d'història de la música i la dansa, és evident la relació de l'anàlisi musical amb els contextos socials i històrics que han influenciat en els estils, estètiques i formes d'organització del discurs musical.

Pel que fa a d'altres matèries de la modalitat, l'anàlisi musical connecta amb la matèria de les arts escèniques amb continguts com les formes musicals majors que s'escenifiquen, com per exemple l'òpera i el musical, i també en l'àmbit de la interpretació escènica, que es relaciona amb l'anàlisi musical del contextos de creació i d'interpretació.

Consideracions sobre el desenvolupament del currículum

Els continguts de l'anàlisi musical estan seqüenciats partint del més genèric al més concret, i d'allò més senzill a allò més complex. Així, s'inicia amb el desenvolupament dels continguts referits als pressupòsits que ordenen la música i del mecanismes que ens permeten percebre-la i comprendre-la, seguit del treball sobre les maneres diverses d'analitzar la música en relació amb contextos de creació i els canvis evolutius estilístics. Finalment, es planteja l'abordatge global de l'anàlisi musical aplicat a la contemporaneïtat de les músiques d'avui i amb el tractament pràctic dels continguts que s'especifica a l'apartat comú, **Dimensió pràctica de l'anàlisi musical**.

Tant rellevant com els mateixos continguts s'ha de considerar la metodologia didàctica i la tipologia d'activitats que es duguin a terme pel seu ensenyament i aprenentatge. En el cas de l'escolta, que ha de ser un procediment perceptiu central

en l'anàlisi musical, s'han de fer servir suports gràfics, videogràfics i multimèdia variats, així com procurar l'assistència a actuacions musicals en viu, que aportin una experiència enriquidora que potencii l'actitud activa de l'alumne i l'incentivi a crear opinions amb criteris ben fonamentats i respectuosos vers les opinions o gustos musicals aliens. No obstant, la percepció musical no només s'ha de dirigir a l'audició musical en el format tradicional, és a dir, en situació de recepció davant una determinada font sonora, ja sigui en viu o enregistrada. L'audició musical i el seu conseqüent anàlisi també ho poden ser de la pròpia interpretació, tant individual com grupal. Analitzar la pròpia praxi interpretativa enriqueix la multiplicitat de vies d'apropament analític de la música perquè incorpora la doble dimensió d'expressió-percepció i fa emergir en la consciència dels subjectes processos psicològics d'introspecció i metacognició que la percepció purament receptiva de la música no pot oferir.

L'escolta analítica i comparativa, de la música, tant per a analogia com per contrast, permetrà abstroure similituds i diferències emprant processos inductius i deductius si s'apliquen estratègies didàctiques que facilitin el descobriment guiat i autònom, ja sigui des del treball individual o en formats de petits grups cooperatius.

Seguint la lògica metodològica, l'avaluació ha mesurar el grau de domini de la competència analítica i de la qualitat de les aportacions i vinculacions que l'alumnat realitzi en els procediments emprats, tot valorant la capacitat de relació de les parts amb el tot, tant de l'objecte de l'anàlisi, del subjecte en relació a aquesta tasca, i de les implicacions que s'estableixin amb els contextos d'ús social.

OBJECTIUS

La matèria d'anàlisi musical del batxillerat té com a finalitat el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Percebre els elements que configuren una obra musical a través de l'audició, de l'expressió i de la creativitat musical, i saber discriminar les seves característiques.
2. Comprendre l'organització del discurs musical a través de l'observació dels diferents elements que l'estructuren, cercant les característiques específiques de cada element i la seva funció d'interrelació en un nivell global.
3. Analitzar les relacions de l'obra musical amb els contextos de creació i de recepció, així com les seves connexions amb les altres arts, la cultura, i els valors socials.
4. Reconèixer les característiques que assignen una obra musical o un grup d'elles a un corrent, escena, estil, gènere o estètica musicals.
5. Conèixer els usos i les funcions atorgades a la música en les diverses cultures i en la història.
6. Analitzar l'obra musical des de la perspectiva del subjecte que escolta, interpreta o crea.
7. Desenvolupar les habilitats cognitives i emocionals relacionades amb l'activitat analítica de la música a partir d'una actitud activa, propositiva i creativa.

8. Concebre i aplicar l'anàlisi musical com un procediment funcional i transferible a altres àmbits i disciplines.

9. Participar de forma activa en les activitats pràctiques i en els projectes de treball fent us dels mitjans tradicionals i de les noves tecnologies en l'obtenció, tractament, exposició i difusió de la informació.

10. Adquirir un vocabulari adequat per expressar i descriure els procediments i els resultats de l'anàlisi realitzat amb criteri, terminologia precisa i formes de representació adequades.

Primer curs

CONTINGUTS

Aproximacions al discurs musical

- Observació del fenomen musical des del punt de vista dels components constitutius i estructurals que el descriuen i l'organitzen, i del paper d'interrelació que juga cada element en l'estructura global.
- Anàlisi dels principis que regeixen el discurs musical i comparació d'aquest amb el llenguatge verbal i amb la resta de llenguatges artístics.
- Anàlisi i comparació dels usos i les funcions de la música a les societats històriques i contemporànies: la música com a factor cultural i educatiu i com a producte d'oci, de consum i terapèutic.
- Comprensió de les diferents reaccions de l'oient davant la música i dels diversos tipus d'escolta, i descripció dels processos de formació del gust musical en les dimensions individuals i socials.
- Exercitació en les estratègies de l'escolta per afavorir l'autoconeixement i optimització dels recursos cognitius i emocionals que intervenen en el procés d'audició musical.
- Conscienciació de les possibilitats de progrés en l'apreciació i el gaudi musical a partir d'una predisposició positiva per l'aprenentatge.
- Valoració d'un apropament al fet musical que permeti abordar-lo obertament i gaudir-lo a partir del coneixement de la seva funcionalitat dins d'un context determinat.

Elements, estructures, formes d'articulació i representació musical

- Identificació auditiva i comprensió dels elements constitutius de la música: l'harmonia, la textura, el ritme, les dinàmiques el timbre i la instrumentació, les agrupacions musicals i els formats i contextos d'interpretació.
- Percepció i comprensió de la funció que realitzen els elements musicals per sí mateixos i en combinació entre ells.

- Utilització de partitures i d'altres formats gràfics i de recursos informàtics i audiovisuals com eines de suport per a l'anàlisi.
- Anàlisi de les formes musicals, principis compositius i procediments d'estructuració de la música.
- Anàlisi i comparació de versions d'una mateixa obra evidenciant i comprenent els elements que incideixen en l'expressivitat.
- Coneixement i ús dels recursos per la cerca en les fonts d'informació, tractament, exposició i difusió de la música, i dels recursos electrònics, informàtics i audiovisuals a l'abast en les activitats musicals.
- Anàlisi i comparació auditiva i contextual entre la música en viu i la gravada, aplicant els aprenentatges assolits, i descripció dels resultats expressant opinions fonamentades i respectuoses amb els altres
- Reflexió sobre la transferència a partir d'analogies dels procediments d'anàlisi musical a d'altres àmbits i disciplines.
- Valoració de la cerca en les fonts d'informació, tractament, exposició i difusió de la informació com a eina d'enriquiment de les habilitats d'anàlisi musical.

Dimensió pràctica de l'anàlisi musical

- Ús de les noves tecnologies en els procediments d'anàlisi, cerca i experimentació dels elements constitutius de l'obra musical.
- Interpretació instrumental, vocal i amb ús del cos, individualment o en grup, de fragments musicals relacionats amb els components que són objecte d'anàlisi.
- Aplicació de l'expressivitat musical a partir de la tria dels elements prèviament analitzats.
- Composició i improvisació d'exemples musicals variats i relacionats amb els elements musicals i les estructures formals treballades.
- Observació i aportació de comentaris, reflexions o propostes, dels fenòmens quotidians relacionats amb la música i les arts en general que es vinculen amb els continguts i procediments d'aprenentatge de la matèria.
- Adquisició d'un vocabulari correcte i ampli sobre la terminologia musical i elaboració d'escrits analítics, d'opinió i d'investigació amb criteris de qualitat.
- Realització i presentació d'un breu treball o projecte, que tinguin com a finalitat l'aplicació funcional dels aprenentatges d'anàlisi musical assolits.

Connexions amb altres matèries

Filosofia i ciutadania

Respecte per totes les cultures i expressions culturals
Valoració de les manifestacions artístiques en la seva diversitat i complexitat.

Llengües

Ús de vocabulari específic referit a la música
Expressió de missatges amb correcció, claredat i rigor
Expressió raonada d'opinions i judicis musicals
Anàlisi crítica de la informació

Arts escèniques

Comprensió de les característiques fonamentals de les diferents formes de les arts de la representació escènica i de l'espectacle en les seves diferents possibilitats.

Cultura audiovisual

Ús de diferents tipus de llenguatges (icònics, simbòlics, audiovisuals...)
per interpretar la realitat i per comunicar els resultats d'una recerca.

Llenguatge i pràctica musical

Interpretar en grup o individualment peces musicals, vocals i/o instrumentals, a partir de diversos procediments
Creació rítmica, melòdica i/o harmònica, i el.laboració d'arranjaments, segons els principis de les estructures formals o a partir de l'experimentació
Recerca i elaboració de projectes artísticomusicals
Ús de dispositius, programes i instruments informàtics
Valoració del fet musical amb actitud crítica fonamentada en valors estètics, culturals i socials.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Identificar els elements que articulen l'obra musical i cercar la funció de cadascun d'ells en l'estructura global.
2. Reconèixer els elements constitutius del discurs musical en l'audició, en la partitura i en altres formes de representació de la música.
3. Comprendre l'estructura i la forma musical mitjançant els procediments d'escolta, interpretació i creació.
4. Comparar i establir diferències entre versions diferents d'una mateixa obra.

5. Utilitzar eines i recursos tecnològics per elaborar anàlisis musicals de diversa índole.
6. Interpretar i crear música, de forma individual o en grup cooperatiu, aplicant-hi criteris fonamentats en procediments d'anàlisi musical.
7. Distingir i reconèixer la relació entre els diversos tipus d'escolta musical i les variables contextuais, culturals i socials que els determinen.
8. Explicar i relacionar els mecanismes de la percepció musical i els comportaments en relació a la música.
9. Proposar, elaborar i exposar adequadament un projecte d'anàlisi musical a partir de l'audició, la interpretació o la creació, tenint en compte la seva contextualització i les seves implicacions en l'àmbit de la realitat social
10. Participar activament i propositiva en les activitats expressant opinions pròpies, coherents amb l'àmbit treballat i fonamentades en criteris estètics, en el respecte a la diversitat i de forma assertiva.

Segon curs

CONTINGUTS

Estils, estètiques i gèneres musicals

- Anàlisi dels canvis, les transformacions i les implicacions socials i de públic dels estils i de les formes musicals en els gèneres de la música vocal, incloent-hi la música escènica, a través de la història.
- Anàlisi dels canvis, les transformacions i les implicacions socials i de públic dels estils i de les formes musicals en els gèneres de la música instrumental a través de la història, tenint en compte el desenvolupament de l'organologia i el tipus d'agrupacions.
- Reconeixement de les característiques musicals que diferencien els diversos estils i estètiques musicals.
- Visió panoràmica de les músiques de tradició oral d'arreu el món, tenint en compte els instruments i les agrupacions característiques, els principis estètics i comunicatius i les seves funcions i usos socials.

Les músiques contemporànies i del món en els seus contextos

- Reflexió sobre la música moderna de consum massiu: antecedents, estils, escenes, moda i identitat social, indústria i mitjans de comunicació de masses, accessibilitat i formats de suport per a la creació, difusió i reproducció.

- Anàlisi de la diversificació de l'oferta musical en l'actualitat en funció del públic i els mecanismes d'identificació social dels estils i escenes musicals diverses.
- Coneixement de les característiques formals i estructurals dels estils de la música moderna.
- Comprensió de les analogies entre el llenguatge i la grafia musical avantguardista i d'altres llenguatges expressius i artístics desenvolupats des del segle XX.
- Anàlisi de la funció de la música en la publicitat, en el cinema i en d'altres productes audiovisuals, i observació i reconeixement dels seus efectes comunicatius.
- Observació, experimentació i reflexió sobre el paper de les noves tecnologies en els canvis i transformacions musicals des del segle XX.
- Anàlisi dels procediments variats de creació musical, des de l'àmbit professional fins l'afecionat.
- Coneixement i comparació de les activitats professionals relacionades amb la música, tenint en compte l'impacte de les noves tecnologies en les noves professions.

Dimensió pràctica de l'anàlisi musical

- Ús de les noves tecnologies en els procediments d'anàlisi, cerca i experimentació dels elements constitutius de l'obra musical.
- Interpretació instrumental, vocal i amb ús del cos, individualment o en grup, de fragments musicals relacionats amb els components que són objecte d'anàlisi.
- Aplicació de l'expressivitat musical a partir de la tria dels elements prèviament analitzats.
- Composició i improvisació d'exemples musicals variats i relacionats amb els elements musicals i les estructures formals treballades.
- Observació i aportació de comentaris, reflexions o propostes, dels fenòmens quotidians relacionats amb la música i les arts en general que es vinculen amb els continguts i procediments de la matèria.
- Adquisició d'un vocabulari correcte i ampli sobre la terminologia musical i elaboració d'escrits analítics, d'opinió i d'investigació amb criteris de qualitat.
- Realització i presentació d'un breu treball o projecte, que tinguin com a finalitat l'aplicació funcional dels aprenentatges d'anàlisi musical assolits.

Connexions amb altres matèries

Llengües

Ús de vocabulari específic referit a la música
Expressió de missatges amb correcció, claredat i rigor
Expressió raonada d'opinions i judicis musicals
Anàlisi crítica de la informació

Història de l'art

Anàlisi i interpretació de les obres d'art dins del seu context, aplicant una metodologia coherent i flexible

Arts escèniques

Comprensió de les característiques fonamentals de les diferents formes de les arts de la representació escènica i de l'espectacle en les seves diferents possibilitats.

Cultura audiovisual

Ús de diferents tipus de llenguatges (icònics, simbòlics, audiovisuals...) per interpretar la realitat i per comunicar els resultats d'una recerca.

Història de la música i de la dansa

Coneixement de l'evolució i transformació històriques en la funció, la temàtica i l'estètica en la música

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Identificar els trets característics que adscriuen l'obra musical analitzada a una determinada època o estil musical.
2. Reconèixer i comparar els estils i les formes musicals representatives dels gèneres musicals instrumentals i vocals, històrics i en l'actualitat.
3. Comprendre la funció i el ús social de la música en les diverses cultures, tant les de tradició culta com popular.
4. Identificar i relacionar les diverses manifestacions musicals contemporànies des del punt de vista de la seva organització formal i de la seva vinculació als contextos de creació, interpretació i recepció.
5. Observar i identificar les relacions que vinculen la música amb d'altres manifestacions i productes de la cultura.
6. Identificar les possibilitats d'inserció laboral al voltant de les activitats professionals relacionades indirectament o directa amb la música.
7. Valoració de la transferència dels diversos procediments de l'anàlisi musical a d'altres contextos a partir d'una actitud activa i creativa davant la comprensió de la cultura.

8. Saber formular i comunicar comentaris i crítiques sobre les músiques escoltades i analitzades amb un vocabulari musical adient, i de forma adequada i assertiva.
9. Proposar, elaborar i exposar adequadament un projecte d'anàlisi musical a partir de l'audició, la interpretació o la creació, tenint en compte la seva contextualització i les seves implicacions en l'àmbit de la realitat social.
10. Participar activament i propositiva en les activitats, expressant opinions pròpies, coherents amb l'àmbit treballat i fonamentades en criteris estètics, en el respecte a la diversitat i de forma assertiva.